

woonlijk de dank, dien wij aan dezelve verschuldigd zijn. CARTELLIER maakt hierin echter eene uitzondering, en ik aarzel niet te verklaren dat de Vierde Klasse, dat dit geheele Instituut, ja dat gansch Nederland hem ware verpligting heeft, en gereedelijk zult gijl. dit met mij instemmen, wanneer ik ul. zal hebben bekend gemaakt, dat ons geacht Medelid GABRIEL onder hem gewerkt heeft, en aan CARTELLIER een deel zijner vorming als Beeldhouwer dankt.

De Tweede en Derde Klassen hadden het voorregt in het afgelopen jaar alle hare Leden, en voor zoover ik heb kunnen vernemen, ook alle hare zoo binnen- als buitenlandsche Korrespondenten te behouden, maar daarentegen betreurt de Derde Klasse het verlies van twee harer buitenlandsche Geassocieerden, beiden in het vak der Geschiedenis beroemd.

De eerste dezer geassocieerden is WILLIAM ROSCOË, op den zoften Junij van dit jaar te *Liverpool* in *Engeland*, in eenen gevorderden leeftijd overleden. Uit eenen lagen stand in de maatschappij geboren, vormde hij zich zelve, en wist langs onderscheidene beroepen zich zoo zeer te verheffen, dat hij als vertegenwoordiger der aanzienlijke stad *Liverpool* zitting bekwaam in het Engelsch Parlement. Niet door gunst of vleijerij, veelmin door kuiperij was hij tot dit vertrouwen geraakt; zijne kundigheden waren algemeen bekend, en men wist dat die met voordeel konden worden toegepast: wegens zijne beginselen was geene bedenking en men kon rekenen dat zijne stem altijd door de inspraak van zijn hart en geweten zoude worden bepaald; en hij beantwoordde aan die verwachting met zooveel nadruk, dat hij bij de eerste gelegenheid niet werd herkozen, omdat hij zich sterk had laten zien voor de afschaffing van den slavenhandel, een gebruik, hetgeen wel de menschheid onteert, doch niettemin met de geldelijke belangen der voornaamste ingezetenen van *Liverpool*, als bij den West-Indischen handel grootelijks bevoordeeld, gerekend werd te stroken. Zoo
zeer

zeer men de gemoedelijkheid en opregtheid van den gekozenen bewonderde, even zoo haastte men zich hem bij de eerste gelegenheid ter zijde te stellen, om de schandelijke voordeelen van den negerhandel zooveel mogelijk te behouden. Roscoë was de voorstander van verlichting, van beschaving, van vrijheid; hij was aan die partij toegedaan welke onder den naam van Whigs bekend is, en met FOX even als met al de overige hoofden dier partij beroemd. In de laatste tijden, hoezeer uit alle betrekkingen verwijderd, heeft hij zich nog door kleine geschriften, aan den tegenwoordigen Kanselier Lord BROUGHAM gerigt, doen kennen als een voorstander der Parlements hervorming, welke thans in *Engeland* aller aandacht boeit. In de geleerde wereld heeft Roscoë zich doen kennen door zijne groote werken over *Paus Leo den 10den* en *Laurens van Medicis*: hij is als een der beste Engelsche Geschiedschrijvers bekend door juistheid van oordeel, fijnheid van smaak en aangenaamheid van voordragt, ofschoon het niet is te ontkennen, dat een gedeelte van het belang waarmede zijne werken ontvangen zijn en altijd zullen gelezen worden, moet toegeschreven worden aan de gelukkige keuze der onderwerpen, welke het meest schitterend tijdvak der nieuwere geschiedenis van *Italië*, en van het ontluiken der kunsten en wetenschappen bevatten.

De andere geassocieerde der Derde Klasse ontvallen, is de beroemde BARTHOLD GEORGE NIEBUHR, op den 2den Januarij van het tegenwoordig jaar te *Bonn* overleden; zoon van den bekenden reiziger NIEBUHR, was deze onze geassocieerde te *Kopenhagen* geboren, en genoot reeds zeer vroeg eene geleerde opvoeding: zoo in zijn geboorteland als in *Duitschland* en *Schotland*, bezocht hij de Hoogeschoolen en genoot voornamelijk onderwijs in de oude letterkunde, de regtsgeleerdheid en de geschiedenis; drie vakken van wetenschap welke hij tot zijnen dood toe als onderling ten naauwste verbonden beschouwde. Eerst in de bijzondere dienst der Deensche Ministers Graven

SCHIMMELMANN en BERNSTORFF, werd hij naderhand in openlijke betrekkingen geplaatst, zoowel in *Denemarken* als in *Pruisfen*. Bij het vak der geldmiddelen verhief hij zich in dit laatste Koninkrijk tot in 's Konings raad, terwijl hij naderhand zich meer bijzonder aan de uiterlijke staatsbetrekkingen wijdde, en in de diplomatie werd gebruikt; als gezant des Konings van *Pruisfen* te *Rome*, had hij het geluk, niet alleen den Keizer van *Oostenrijk* gewigtige diensten te bewijzen, maar ook die onderhandelingen te leiden, waarop naderhand het Concordaat tusschen *Pruisfen* en den Heiligen Stoel is gegrond geworden. Aanzienlijk waren de belooningen in rang en eeretitels die NIEBUHR genoot, en hij werd met de orde van den Rooden Adelaar van de tweede Klasse en met het Groot Kruis der Leopolds-orde versierd. Dan geene onderscheidingen, geene ambtsbezigheden hoe gewichtig, hoe schitterend ook, vermogten NIEBUHR van zijne geliefkoosde studien af te trekken; integendeel deed hij zijne betrekkingen tot de bevordering van wetenschappen dienstig zijn. In *Italië* zoowel als in *Zwitserland*, liet hij geene gelegenheid voorbijgaan de openlijke en bijzondere verzamelingen van boeken en handschriften na te sporen; hij onderzocht alle die handschriften zelve en onderscheidene kostbare overblijffelen der oudheid, waaronder bijzonder de Instituten van GAJUS uitmunten, werden door hem ontdekt, en uit het omhulsel, waarmede dezelve in het duister der middeleeuwen omkleed waren, aan het licht gebracht. Bij alle deze nasporingen en ontdekkingen stuitte hij tegen gelijksoortige ondernemingen van eenen anderen Geassocieerden der Derde Klasse den Heer ANGELO MAJO, en de naijver dezer beide geleerden zoude der Wetenschap nadeelig hebben kunnen worden, zoo NIEBUHR door zijne belangeloosheid en toegevendheid dit niet had voorkomen. Hetgeen bijzonder NIEBUHR als een der ijverigste voorstanders van Wetenschap doet kennen, is de bijzonderheid, dat hij, na in 's Konings Staatsraad zitting te hebben gehad, den leerstoel te *Berlijn* heeft beklommen,

en

en vervolgens wederom verscheidene gezantschappen met eer hebbende bekleed, ten laatsten aan de Hoogeschool te *Bonn* zijne lesfen heeft hervat. Behalve onderscheidene kleine geschriften, nader door hem bijeen verzameld, heeft NIEBUHR medegewerkt tot de groote onderneming van de uitgave der schrijvers van de Byzantinische geschiedenis, waartoe hij het werk van AGATHIAS over de geschiedenis van het Westersch Rijk bijzonder heeft bearbeid.

Doch buiten dit alles, en hetgeen NIEBUHR's roem vereeuwigt, heeft hij zich toegelegd op de Romeinsche Geschiedenis. Zoon van eenen reiziger, die vreemde landen bezocht en zijne reisverhalen uitgegeven heeft, zelf in de diplomatie eenen aanzienlijken rol hebbende gespeeld, was het van hem welligt, meer dan van eenig ander, te verwachten, dat hij niet alles voor waar zoude houden, hetgeen daarvoor wordt opgedischt. Zijn verstand was te scherp, om alles te gelooven, hetgeen LIVIUS en andere oude schrijvers, door vooroordeel en partijdigheid dikwerf gedreven en misleid, hadden te boek gesteld. Door rijpe studiën en grondige kennis der oude schrijvers voorbereid, nam NIEBUHR zijne plaatselijke kennis te hulp, en de beschouwing van het tooneel der gebeurtenissen deed hem de geschiedenis van Rome uit een ander oogpunt zien, dan bevorens ooit was gedaan. Tweemalen heeft hij zijn groot werk verarbeid, en, daarin de diepste kennis met scherperheid en juistheid van oordeel parende, geheel nieuwe besluiten voortgebracht. Jammer is het, dat NIEBUHR, even als zulks bij de Duitsche geleerden maar al te dikwerf wordt aangetroffen, zich zoo zeer in bijzonderheden heeft ingelaten, dat hij het geheel niet heeft kunnen voltoojen, en zijn werk geene eigenlijke geschiedenis van Rome bevat, maar alleen den weg baant, om eenmaal eene betere Romeinsche geschiedenis te bezitten.

Neemt men nu alles te zamen, wat NIEBUHR als leeraar, als staatkundige, als geleerde heeft geleverd en verrigt, dan kan men eerst be-

seffen, hoe groot het verlies der wetenschappen is, dat een man van die veelomvattende kennis, van dien uitstekenden geest, van die voorbeeldeloze arbeidzaamheid, geen hooger en ouderdom dan dien van vijftien en vijftig jaren mogt bereiken. Schoon alzoo nog in den bloei van zijn leven overleden, mag hij allen geleerden als voorbeeld worden voorgesteld, terwijl hem slechts weinigen zullen evenaren, geene wellicht overtreffen.

Ik heb Ul., Mijne Heeren, bekend gemaakt met de verliezen, welke het Instituut in het verleden jaar heeft geleden: er is niets anders voorgevallen hetgeen uwe aandacht verdient, dan de beschikkingen, eerst door de ziekte en afwezigheid, naderhand door het affterven van den Heer VAN DER BOON MESCH noodzakelijk geworden, waarvan ik reeds melding heb gemaakt. Als den algemeenen Voorzitter vervangende, heb ik de gelegenheid van 's Konings verblijf alhier waargenomen, om bij de gewone pligtpleging met een enkel woord te gewagen van de betrekking van het Instituut tot deszelfs Leden in de oproerige gewesten, doch zonder deswege van Z. M. eenig bepaald antwoord te mogen erlangen; evenmin als op eene aanvraag meer in het belang der Tweede Klasse, betrekkelijk het Muiderflot en deszelfs toekomstige bestemming, gedaan.

Er blijft mij alleen over, deze Vergadering te herinneren, dat in onze vorige algemeene bijeenkomst het Kommitte van Voorzitters en Sekretarissen is belast geworden met het ten uitvoer brengen van een besluit dier bijeenkomst, om aan alle Leden, Geassocieerden en Korrespondenten van het Instituut diplomata uit te reiken. De omstandigheden des tijds hebben het Kommitte belet aan dien last te voldoen, en bijzonder heeft hetzelve ontmoet de bedenking, of niet, ten gevolge der staatkundige gebeurtenissen, de inwendige inrigting dezer maatschappij eene verandering zoude hebben te ondergaan, waardoor het tevens onzeker werd, wie als werkelijke Leden zouden moeten worden

be-

befchouwd. Deze Vergadering zal zonder twijfel in de huiverigheid van het Kommitte deelen, en de uitvoering van den gegeven last tot nader en gelegener tijd uitstellen.

Ik zal als nu aan de Administrative Kommissie verzoeken, hare rekening te willen overleggen, en neem deze gelegenheid waar, de Vergadering te berigten, dat, behalve de benoeming van den Heer VOUTE tot Lid dier Kommissie, in plaats van wijle den Heer VAN DER BOON MESCH, reeds vroeger door mij vermeld, in dezelve geene verandering is voorgevallen, als zijnde van wege de Derde Klasse de Heer VAN HALL wederom herkozen.

Hierop legt de Administrative Kommissie, in voldoening aan het 4de punt van beschrijving, hare Rekening en Verantwoording met de daartoe behoorende bescheiden over, welke door den Voorzitter aan eene Kommissie ten onderzoek wordt opgedragen, bestaande uit de Heeren REINWARDT en VAN BREDA uit de Eerste, VAN 's GRAVENWEERT uit de Tweede, KINKER uit de Derde, en BERTELMAN uit de Vierde Klasse.

In voldoening aan het 6e. punt van beschrijving, vraagt de Voorzitter, of de Leden, buiten Amsterdams woonachtig, enige Voorstellen te doen hebben, welke het geheele Instituut en deszelfs algemeene belangen betreffen; doch wordt geen zoodanig voorstel gedaan.

Hierna verzocht de Voorzitter den Sekretarissen der Vier Klassen het kort Verflag van de werkzaamheden hunner Klassen, sedert de laatstgehoudene Algemeene Vergadering, te willen voorlezen.

Dit geschied zijnde, brengt de Kommissie, benoemd tot het nazien der Rekening en Verantwoording van de Administrative Kommissie, deswege het volgend Rapport uit.